

ЧАСОВЫ ПРЫТУЛАК ДЗЯЦІНСТВА

Летам не ўсе дзеці могуць правесці час з бацькамі і роднымі. У віцебскай установе якраз такія...



На свяце ў прытулку.

Неабавязкова з праблемных сем'яў

Афіцыйна прытулак мае назву «Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Сацыяльна-педагагічны цэнтр г. Віцебска». Знаходзіцца бліжэй да ўскраіны абласнога цэнтра па адрасе: Залатагорская, 5а. Адно з двух аддзяленняў — дзіцячы сацыяльны прытулак.

Напэўна, многія думаюць, што ў такія ўстановы трапляюць дзеці, скажам так, з праблемных сем'яў. Не без гэтага. Дзіця накіруюць сюды, калі яно знаходзіцца ў сацыяльна небяспечным становішчы. Гэта вынік таго, што бацькі выпіваюць, дома няма нармальна ўмоў для пражывання малюга. Ёсць і іншыя прычыны.

У нас выхаванцы ва ўзросце ад 3 да 18 гадоў. Тэрмін іх знаходжанна да 6 месяцаў — да моманту рашэння пытання іх ўладкавання. Прыярэтат — вяртанню дзіцяці дамоў да біялагічных бацькоў. Але апошнія павінны прыкласці ўсе сілы для ліквідацыі няхасцася ў сям'і. Павінны «завязачыць» са спіртным, працаўладкавацца, зрабіць ремонт у доме і падобна. Калі не атрымаецца вярнуць дзіцяці дадому, нашы спецыялісты аказваюць дапамогу органам апекі і папачыцельства

раённых аддзелаў адукацыі горада ў пошуку для дзяцей усынавіцеляў, апекуноў, прыёмных бацькоў. І толькі ў тым выпадку, калі іх знайсці не атрымаецца, дзіцяці накіроўваюць у дзіцячы дом, — тлумачыць **кіраўнік установы Ірына ІСАЧЭНКА**.

Але розныя сітуацыі бываюць. Мінскія хлопчыкі прыехалі да сяброў у Віцебск. Не было грошай з'ехаць назад. Да міліцыянераў падышлі, тыя змясцілі дзіцяці у прытулак. На другі дзень іх забралі бацькі.

— А вось яшчэ рэальны прыклад. Згарэў дом. Мама ў ім жыла з трыма сынамі. Маму размясцілі суседзі, а дзіцяці — у прытулак. Потым гэтай сям'і апякунскі савет установы дапамагаў уладкавацца ў інтэрнат, зрабіць ремонт, купіць мэблю і бялізну, — расказвае дырэктар.

Бывае, мамы самі прыводзяць дзіцяці ў прытулак. Напрыклад, калі трэба ў бальніцу на аперацыю, а сваякоў у горадзе няма.

«Сірыйскі след»

Іншаемцы ў прытулку не рэдкасць. Геаграфія шырокая.

— Нарад міліцыі ўвечары ўбачыў на вуліцы хлопчыка. Рускую мову не ведае. Куды адзіні ідзе? Прывезлі ў прытулак. Дык і англійскую не ведаў. Што рабіць? Выручыў студэнт з Сірыі, які ў Віцебску вучыўся

ў медыцынскім універсітэце. Той па мабільным тэлефоне пытаў нашага маленькага госця і на лананай рускай мне перакладаў. Нашых дзяцей той малы ўразіў. Яны былі ў захапленні. Дапамагалі хлопчыку рускую мову вучыць, а самі — яго родную, — успамінае суразмоўца.

Аказалася, што юны сірыец прыехаў з дзядзькам. Па дыпламатычным канале потым былі расставлены ўсе кропкі над «і». Хлопчыка перадалі сваякам.

Дырэктар неаднаразова падкрэслівала, што выхаванцы вельмі дружныя. Навічка сустракаюць разам. Паказваюць усё. Старшыя шэфуюць над маленькімі. Тут усе, як браты і сёстры. Напэўна, цяжжасці ў жыцці, адсутнасць бацькоў збліжаюць.



Дырэктар Сацыяльна-педагагічнага цэнтра г. Віцебска Ірына ІСАЧЭНКА ўдзячна любым праявам увагі да сваіх падарункіх (кошт падарункавага сертыфіката — у неадмінаваных рублях).

А яшчэ быў 17-гадовы рускамоўны хлопчык з Ізраіля. Ён вельмі хацеў застацца ў Беларусі. Не атрымаўся. Калі яму споўнілася 18, яго дэпартавалі.

— Я з цеплынёй успамінаю іншага — 5-гадовага, мама якога з Латвіі пераехала. Выпівала... Пакуль бацька хлопчыка

пералічваў грошы, было чым карміць і ў што апрацаць сына. Калі дапамога скончылася, жанчына ў органы апекі звярнулася. Прасіла, каб прытулілі дзіця часова. Але доўгі час не забірала... Ён такі разумны, як маленькі мужычок. Скажаў, што ўсё ведае, бо тэлевізар глядзеў, пакуль мама «сваймі справамі» займалася, — як пра сына гаворыць Ірына Ісаценка.

І працуюць з апекунамі

У прытулку не толькі часова выхоўваюць дзятву. Другое аддзяленне ўстановы — дыягностыкі і рэабілітацыі непаўналетніх.

— Аддзяленне аказвае сацыяльную, псіхалагічную і іншую дапамогу непаўналетнім, іх бацькам, усынавіцелям, апеку-

па тэлефоне, непаўналетніх і іх бацькоў, каб дапамагчы знайсці выхад са складанай жыццёвай сітуацыі, папярэджаць гвалт над дзецьмі. Аддзяленне ажыццяўляе пошук, падбор і падрыхтоўку сем'яў, якія прымаюць на выхаванне непаўналетніх, што засталіся без апекі бацькоў. Рыхтуе дзятву пераходу на выхаванне ў сям'і.

Шасціразовае харчаванне

Мы прайшліся па прытулку. Будынак узвялі ў 1960-я гады. Былы дзіцячы садок. У спальных пакоях ад 6 да 8 чалавек. А ўсяго прытулак можа змясціць 35 гадаванцаў.

Ёсць залы для правядзення мерапрыемстваў, сталовая... Ва ўстанове, дарэчы, кормяць шэсць разоў штодня. Ёсць і пакой для спатканняў з бацькамі, сваякамі.

Падчас вучэбнага года дзеці прачынаюцца ў 7 гадзін раніцы. У школу ўсіх выхаванцаў прытулку абавязкова, незалежна ад узросту, супраджае супрацоўнік. Займаюцца ў звычайнай школе, якая недалёка. Некаторыя — ва ўстанове, дзе вучаць дзіцяці з асаблівасцямі развіцця. З 13 да 14 гадзін — абед. З 14 да 16 гадзін дня выхаванцы спаць. Потым — дамашнія заданні і наведванні бацькоў. Адбой у 21.00.

Летам трохі іншы расклад. Выхаванцаў часта запрашаюць бясплатна наведаць цырк, кіно, шоу ў палацы зімовых відаў спорту і гэтак далей... Шмат часу летам яны праводзяць у двары.

Патрэбныя... зубачыскі

Многія супрацоўнікі разам з дырэктарам — былыя калегі па школе. Таму калектыў у прытулку дружны. Выпадковых

людзей няма. Як казалі супрацоўнікі, дырэктар — начальнік душэўны і кіраваць умее, не павышаючы голасу, без ціску, з павагай. А пацвярдэнне таго, што дзецям тут добра, візіты больш выпускаюць. Яны і падчас канцэртаў выступаюць.

Рукі ў супрацоўніц прытулку залатыя, яны навуваюць дзятву рабіць сувеніры. Ды з чаго! З кардонных «падставак» для яек, палачак для шашлыкоў, зубачыстак... Дарэчы, быў здзіўлены, што з задавальненнем у прытулку прымуць у дар зубачыскі. Каб быў матэрыял для творчасці.

Прытулку дапамагаюць. Калі прасіў адзначыць самых шчодрых, надзейных мецэнатаў, дырэктар прамаўчала. Усе аднолькава каштоўныя. Ёсць і людзі з сярэднім заробкам, якія пытаюцца, чым дапамагчы...

Бывае, пасля ЗАГСа маляды і сваякі прыязджаюць у прытулак і ўручаюць выхаванцам падарункі. Калі мы гутарылі з дырэктарам, прадстаўнікі дабрачыннай інтэрнэт-стаўкі прапанавалі дапамогу — арганізаваць загарадную паездку.

Большасць з нас выраслі ў нармальна сем'ях, жывуць у кватэрах з усімі выгодамі, маюць аўто і дачу. І ўсе чамусьці скардзяцца.

Дзецям з прытулку дзіцяці няма чаго. Больш за ўсё ім хочацца вярнуцца да таты і мамы. Каб тыя не пілі, не білі, а толькі любілі іх...

На асфальце каля будынка шмат малюнкаў з прызнаннямі ў любові да... работнікаў установы. Можна прачытаць: «Прытулак. Мы цябе ніколі не забудзем!», «Мы вернемся сюды!», «Дзякуй за ўсё!». Намрэч, такія шчырыя словы дарагога каштоўныя.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
pukshanski@vziazda.by
Фота Віктара НІКАЛАЕВА
і з архіва ўстановы.

ПЕРАМАГЧЫ БОЛЬ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

— **Адначасна ў грамадстве і тае меркаванне...**

— Існуе, вядома, аднак ці магчыма на яго арыентавацца? Стаўленне да хворых і нямоглых — гэта ацэнка ўсяго грамадства пэўнай дзяржавы. Калі чалавек трапіў у складаную сітуацыю, то неабходна прыйсці яму на дапамогу. А ў выпадку з хранічна хворымі людзьмі такая дапамога павінна быць неадкладнай.

— **Між тым у шэрагу заходніх краін дазволена зўтаназія. Ці няма тут пэўнай супярэчнасці?**

— У нашай краіне зўтаназія забаронена законам, у тым ліку і пасіўная, якая тлумачыцца як неналежае аказанне неабходнай медыцынскай дапамогі. Гэта апраўдана пазіцыя дзяржавы, бо за жыццё варта змагацца і пры нараджэнні (узровень дзіцячай смертнасці, дарэчы, у нас адзін з самых нізкіх не толькі ў Еўропе, а і ва ўсім свеце), і ў крытычным становішчы. Жыццё — найвялікшая каштоўнасць. Ды і кожнаму з тых, хто адносіць сябе да крытычна настроеных у дачыненні да належнага медыцынскага суправаджэння невылечна хворых людзей, магу сказаць адно: а вы ўявіце сябе ці сваіх родных на іх месцы. Якія ў такім выпадку будуць ацэнкі? Так, гэта дзяржаўныя выдаткі, але яны, пагадзіцеся, апраўданыя.

— **Вольга Віктараўна, айчыны досвед палітыўнай дапамогі, навоўкі мне вядома, пачаў свой адлік у 2000-я. Што тут з'явілася штуршом?**

— Рашэнне Мінгарвыканкама аб стварэнні хоспіса для дарослага насельніцтва было прынята ў 2005-м. Гэтаму папярэднічаў удалы беларуска-аўстрыйскі пілотны праект па аказанні палітыўнай дапамогі, які быў сфакусаваны на праблеме болю. У краіне ў сярэдзіне 2000-х налічвалася каля 40 тысяч анкалагічных хворых у тэрмальнай стадыі. Аднаўдзёна, існавала патрэба іх належнага медыка-сацыяльнага суправаджэння, якую неабходна было вырашаць праз стварэнне паўнаважкай сістэмы аказання палітыўнай дапамогі. Загад Міністэрства аховы здароўя аб арганізацыі палітыўнай дапамогі даросламу насельніцтву падпісаны ў 2011 годзе. Заканадаўча тэрмін «палітыўная медыцынская дапамога» быў акрэслены Законам «Аб ахове здароўя» ў 2014-м. Так што дэ-юрэ сфера была вызначана зусім нядаўна.

— **Атрымліваецца, што амаль дзесяцігоддзе — з 2005 па 2014 год — развіваўся глабальны айчыны пілотны праект па палітыўнай дапамогі?**

— Можна і так сказаць, галоўнае — напрацоўваўся каштоўны практычны досвед. Зразумела, мы не імкнуліся тут «вынайсці веласіпед» — існаваў пэўны сусветны вопыт у гэтай сферы. Першая праблема, якую вырашае палітыўная дапамога — максімальнае змяшэнне альбо поўная ліквідацыя паталагічных сімптомаў, якія перашкаджаюць чалавеку жыць. Ужо пасля дадаецца сацыяльны аспект — праз удзел святароў, валанцёраў, грамадскіх арганізацый (канешне, гэты духоўны аспект не менш важны, чым уласна медыцынскі).

Мы пачыналі з распрацоўкі клінічнага пратакола лячэння болю, якога дагэтуль не было. Між тым Сусветнай арганізацыяй аховы здароўя ён быў зацверджаны яшчэ ў 1986 годзе. Выйшлі на Еўрапейскую асацыяцыю палітыўнай дапамогі. Пры іх падтрымку вылучылі пратакол, пачалі працаваць. Міжнароднае супрацоўніцтва з даволі вялікай географіяй — Галандыя, Швецыя, ЗША, Польшча, Францыя, шэраг іншых краін. Варыянтаў развіцця палітыўнай дапамогі насамрэч існуе шмат, варта выбраць той, што найбольш падыходзіць, і развіваць яго. У кожнай справы павінен быць лідар, рухальная сіла. Так і тут. Мяркуючы па выніках, мы не памыліліся, калі зрабілі стаўку на развіццё палітыўнай дапамогі. З цягам часу заўважна правільнасць выбару.

— **Што сёння ўяўляе сабой айчынная сістэма аказання палітыўнай дапамогі?**

— У нашай краіне палітыўная медыцынская дапамога аказваецца стацыянарна і амбулаторна. У Беларусі працуюць 15 хоспісаў і аддзяленняў палітыўнай медыцынскай дапамогі ў складзе шматпрофільных бальнічных арганізацый. Таксама цяпер налічваецца 9 выязных патражнах службаў, 10 спецыялізаваных кабінетаў, а таксама 3 аддзяленні дзеэннага знаходжанна. Ну і, канешне ж, дапамога грамадскасці — святароў, валанцёраў, грамадскіх арганізацый, фундатараў.

Як бачым, сапраўды створана цэлая сістэма аказання палітыўнай медыцынскай дапамогі. Сярод

нам, папачыцелям у ліквідацыі цяжкай жыццёвай сітуацыі.

Таксама распрацоўвае і распаўсюджае тэхналогію работы з дзецьмі і сем'ямі, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы, — працягвае дырэктар.

Тут праводзяць кансультаванне, у тым ліку ананімнае і

Дарэчы

Палітыўная медыцынская дапамога — від аказання медыцынскай дапамогі пры наяўнасці ў пацыента невылечных захворванняў, якія абмяжоўваюць працягласць жыцця, патрабуюць прымянення метадаў аказання медыцынскай дапамогі, накіраваных на пазбаўленне ад болю і палягчэнне іншых праяў захворванняў, калі магчыма сці іншых метадаў аказання медыцынскай дапамогі вычарпаны, у мэтах паляпшэння якасці жыцця пацыента.

З Закона «Аб ахове здароўя»

рэгіёнаў хачу адзначыць Віцебскую вобласць, дзе фіксуецца актыўнае развіццё адпаведнай сеткі і, зразумела, павелічэнне даступнасці паслуг. Дарэчы, летась патрэбу ў аказанні палітыўнай дапамогі ў Беларусі мелі 14 тысяч чалавек, атрымалі яе — 8,6 тысячы (60 %).

Зразумела, калі параўноўваць 2010 і 2015 гады, то дынаміка заўважная — рост у разы. Гэта, дарэчы, адзначыла і Сусветная арганізацыя аховы здароўя, якая разам з Еўрапейскай асацыяцыяй палітыўнай дапамогі склала атлас, дзе краіны ацэньваліся. Беларусь апынулася ў сярэдзіне рэйтынгу са 150 дзяржаў. А яшчэ некалькі гадоў таму мы былі «белай плямай». Беларусь атрымала пункт 3В — краіна, дзе палітыўная дапамога атрымала шырокае распаўсюджанне. Зусім няшмат, каб дагнаць перадавыя дзяржавы, якія вызначаюць правылы гульні.

— **А што для гэтага трэба?**

— Ядро ў нас створана, неабходна развівацца. Для гэтага перш за ўсё, як і ў любой справе, важна мець прафесійныя кадры. Тут ёсць пэўныя цяжжасці, паколькі адпаведных спе-

цыялістаў у Беларусі не рыхтуюць. Цяпер прапрацоўваецца пытанне аб стварэнні на базе нашай краіны міжнароднага адукацыйнага цэнтра па палітыўнай медыцыне. Мяркуюцца, што выкладаць да нас будуць прыязджаць вядучыя сусветныя спецыялісты ў гэтай галіне. Зараз рыхтуюцца адпаведная праграма, якая ўжо ў верасні будзе абмяркоўвацца.

У плане актыўнага развіцця палітыўнай медыцынскай дапамогі важная больш дакладная і эфектыўная каардынацыя дзеянняў паміж рознымі ведамствамі, паколькі гэта задача не толькі для сферы аховы здароўя. Гэта комплексная задача, у тым ліку і для сістэмы сацыяльнай абароны насельніцтва. Важна забяспечыць больш актыўны ўдзел грамадскіх арганізацый — тут, на мой погляд, вялікі патэнцыял і шмат нерэалізаваных дасюль магчымасцяў. Калі ўсё гэта запрацуе належным чынам, то і вынік не прымуць сябе чакаць. Галоўнае — дапамога хворым людзям стане больш даступнай, палепшыцца якасць іх жыцця.

Мікалай ЛІТВИНАў.
litvinov@vziazda.by